

Załącznik nr 1 do Uchwały nr 27
z dnia 30.08.2024 r.
Rady Nadzorczej
Banku Spółdzielczego w Brodnicy

Polityka ładu korporacyjnego i wewnętrznego Banku Spółdzielczego w Brodnicy

Spis treści

Postanowienia ogólne	3
Rozdział 1 Ogólne zasady ładu wewnętrznego w Banku.....	3
Rozdział 2 Relacje Banku z udziałowcami	5
Rozdział 3 Zarząd.....	7
Rozdział 4 Rada Nadzorcza.....	9
Rozdział 4.1 Komitet Audytu	12
Rozdział 5 Wzajemne relacje Rady Nadzorczej i Zarządu.....	13
Rozdział 6 Odpowiedniość Członków Zarządu, Rady Nadzorczej oraz osób pełniących kluczowe funkcje w Banku.....	13
Rozdział 7 Kultura ryzyka i standardy etyczne w Banku.....	14
Rozdział 8 System zarządzania ryzykiem w Banku.....	16
Rozdział 9 System kontroli wewnętrznej	18
Rozdział 10 Polityka zatwierdzania nowych produktów i usług.....	20
Rozdział 11 Konflikt interesów.....	21
Rozdział 12 Polityka wynagradzania.....	22
Rozdział 13 Polityka w zakresie outsourcingu.....	24
Rozdział 14 Polityka informacyjna w zakresie ujawnień i kontaktów z interesariuszami.....	25
Rozdział 15 Działalność promocyjna i relacje z klientami	27
Rozdział 16 Inne postanowienia	30

Postanowienia ogólne

„Polityka ładu korporacyjnego i wewnętrznego Banku Spółdzielczego w Brodnicy” (dalej jako „Polityka”), stanowi zbiór zasad określających relacje wewnętrzne i zewnętrzne Banku Spółdzielczego w Brodnicy (dalej jako „Bank”), w tym relacje z udziałowcami, klientami i obligatariuszami, organizację, funkcjonowanie nadzoru wewnętrznego oraz kluczowych systemów i funkcji wewnętrznych, a także organów statutowych i zasad ich współdziałania.

W Polityce uwzględniono:

- 1) „Rekomendację Z dotyczącą zasad ładu wewnętrznego w Bankach”, przyjętą Uchwałą Komisji Nadzoru Finansowego nr 289/2020 z dnia 9 października 2020 r.
- 2) „Zasady Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych”, przyjęte Uchwałą Komisji Nadzoru Finansowego nr 218/2014 z dnia 22 lipca 2014 r.

Rozdział 1

Ogólne zasady ładu wewnętrznego w Banku

§ 1

W Banku funkcjonuje zgodny z przepisami prawa, przejrzysty i skuteczny ład wewnętrzny, określony w Statucie Banku oraz przyjętym w Banku zhierarchizowanym systemie regulacji wewnętrznych (strategii, polityk, instrukcji, procedur i in.). Na ład wewnętrzny składają się w szczególności system zarządzania Bankiem, organizacja Banku, zasady działania, uprawnienia, obowiązki i odpowiedzialność oraz wzajemne relacje Rady Nadzorczej, Zarządu i osób pełniących kluczowe funkcje w Banku.

§ 2

1. Organizacja Banku przyczynia się do zapewnienia skutecznego i ostrożnego zarządzania Bankiem, a także umożliwia osiągnięcie długoterminowych celów prowadzonej działalności, wyznaczonych w odpowiednich regulacjach Banku.
2. Organizacja Banku obejmuje zarządzanie i sprawowanie kontroli, systemy sprawozdawczości wewnętrznej, przepływu i ochrony informacji oraz obiegu dokumentów, co zostało należycie uregulowane w odpowiednich regulacjach wewnętrznych.
3. Organizacja Banku znajduje odzwierciedlenie w strukturze organizacyjnej, sformalizowanej w *Regulaminie organizacyjnym* w postaci schematów struktury organizacyjnej Banku jako całości oraz jego jednostek/komórek organizacyjnych i opisu przypisanych im zadań i odpowiedzialności.
4. Zarząd zapewnia jawność struktury organizacyjnej, poprzez jej zamieszczenie na stronie internetowej Banku (www.bsbrodnica.pl).

§ 3

1. Bank posiada przejrzystą oraz adekwatną do skali i charakteru prowadzonej działalności oraz podejmowanego ryzyka strukturę organizacyjną, w której podległość służbowa, zadania oraz zakres obowiązków i odpowiedzialności są wyraźnie przypisane i odpowiednio podzielone.

Struktura organizacyjna obejmuje i odzwierciedla cały obszar działalności Banku, wyraźnie wyodrębniając każdą kluczową funkcję w obrębie wykonywanych zadań. Dotyczy to zarówno podziału zadań jak i odpowiedzialności pomiędzy członków Zarządu, zgodnie z wyodrębnionymi w organizacji Banku Pionami zarządzania, przypisanymi poszczególnym członkom Zarządu nadzorującym realizację zadań, a także podziału zadań i odpowiedzialności pomiędzy komórki organizacyjne Centrali, jednostki handlowe oraz poszczególne stanowiska.

2. Zarząd określa strukturę organizacyjną Banku w taki sposób, aby nie zachodziły wątpliwości, co do zakresu zadań i odpowiedzialności odpowiednich komórek organizacyjnych Centrali, jednostek handlowych oraz poszczególnych stanowisk, a zwłaszcza aby nie dochodziło do nakładania się na siebie obowiązków i odpowiedzialności. Zmiany w strukturze organizacyjnej Banku podlegają zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą.

§ 4

Bank przestrzega wymogów wynikających z przepisów prawa oraz uwzględnia rekomendacje nadzorcze wydane przez odpowiednie organy nadzoru, w szczególności przez Komisję Nadzoru Finansowego, a także zobowiązania lub deklaracje składane wobec organów nadzoru oraz uwzględnia indywidualne zalecenia wydane przez organy nadzoru. Przestrzegając przepisów prawa i standardów rynkowych Bank zachowuje zasadę proporcjonalności.

§ 5

1. Bank określa w stosownej regulacji własne cele strategiczne, przy uwzględnieniu charakteru oraz skali prowadzonej działalności.
2. Organizacja Banku umożliwia osiągnięcie zakładanych strategicznych celów z uwzględnieniem konieczności efektywnego monitorowania ryzyka występującego w jego działalności.
3. Organizacja Banku umożliwia niezwłoczne podejmowanie odpowiednich działań w sytuacjach nagłych, gdy konieczne jest odstępianie lub nie jest możliwe realizowanie przyjętych celów strategicznych z powodu nieoczekiwanych zmian w otoczeniu gospodarczym lub prawnym Banku, albo gdy dalsza realizacja przyjętych celów może prowadzić do naruszenia norm określonych regulacjami dotyczącymi prowadzenia działalności przez Bank lub ustalonych zasad postępowania.
4. Organizacja Banku zapewnia, że:
 - 1) wykonywanie zadań z zakresu działalności Banku jest powierzane osobom posiadającym niezbędną wiedzę i umiejętności, nad którymi nadzór sprawują osoby posiadające także odpowiednie doświadczenie,
 - 2) przy określaniu zakresu powierzanych zadań brana jest pod uwagę możliwość właściwego i rzetelnego wykonania tych zadań na danym stanowisku,
 - 3) prawa pracowników są należycie chronione, a ich interesy należycie uwzględniane, w szczególności poprzez stosowanie przejrzystych i obiektywnych zasad zatrudniania i wynagradzania, oceny, a także nagradzania i awansu zawodowego.

§ 6

1. Tworząc lub dokonując zmiany struktury organizacyjnej Zarząd zapewnia spójność, w szczególności ze Statutem Banku, przepisami prawa oraz innymi przepisami wewnętrznymi.
2. Wymóg, o którym mowa w ust. 1, Zarząd stosuje również w odniesieniu do innych dokumentów wewnętrznych związanych z organizacją i funkcjonowaniem poszczególnych komórek organizacyjnych Centrali, jednostek handlowych oraz poszczególnych stanowisk lub grup stanowisk.
3. Pracownicy Banku mają zapewniony odpowiedni dostęp do informacji o zakresach uprawnień, obowiązkach i odpowiedzialności poszczególnych komórek organizacyjnych poprzez utworzoną bazę regulacji wewnętrznych oraz funkcjonujący system powiadamiania pracowników o wejściu w życie i obowiązywaniu bądź anulowaniu już nieobowiązującej regulacji.

§ 7

Bank posiada i stosuje plany ciągłości działania mające na celu zapewnianie ciągłości działania i ograniczenia strat na wypadek poważnych zakłóceń w działalności Banku.

Rozdział 2

Relacje Banku z udziałowcami

§ 8

1. Bank działa w interesie wszystkich udziałowców z poszanowaniem interesu klientów i pozostałych interesariuszy Banku.
2. Bank przy prowadzeniu działalności bierze pod uwagę interesy wszystkich interesariuszy, o ile nie są one sprzeczne z interesami Banku.
3. Bank zapewnia udziałowcom właściwy dostęp do informacji, w szczególności w przypadku podejmowania Uchwał przez Zebranie Przedstawicieli. Udzielając informacji udziałowcom, Bank zapewnia ich rzetelność oraz kompletność, nie stosując przy tym preferencji w stosunku do żadnego z udziałowców w oparciu o regulaminy działania organów statutowych.

§ 9

1. Udziałowcy Banku powinni współdziałać przy realizacji jego celów oraz zapewniać bezpieczeństwo działania tej instytucji.
2. Udziałowcy mogą wpływać na funkcjonowanie Banku wyłącznie poprzez Uchwały Zebrania Przedstawicieli, nie naruszając kompetencji pozostałych organów. Nieuprawnione wywieranie wpływu na Zarząd lub Radę Nadzorczą powinno zostać zgłoszone Komisji Nadzoru Finansowego.
3. Udziałowcy w swych propozycjach i decyzjach powinni kierować się najlepszym interesem Banku. Obowiązki członków określone są w postanowieniach Statutu Banku.
4. Zwołanie Zebrania Przedstawicieli w sytuacji, gdy wymaga tego dalsze prawidłowe funkcjonowanie Banku, następuje niezwłocznie.

5. Udziałowcy powinni efektywnie korzystać z narzędzi nadzoru właścicielskiego, aby zapewnić prawidłowe funkcjonowanie Zarządu i Rady Nadzorczej Banku. Organy Banku funkcjonują w taki sposób, by zapewniać rozdzielenie funkcji właścicielskich i zarządczych. Obecność udziałowca w zarządzie wymaga ograniczenia podmiotów powiązanych z takim udziałowcem w Radzie Nadzorczej Banku (w szczególności, jeśli chodzi o powiązania personalne lub gospodarcze), w celu uniknięcia konfliktu interesów, a tym samym obniżenia efektywności nadzoru wewnętrznego.
6. W skład Rady Nadzorczej nie mogą wchodzić pracownicy ani osoby bezpośrednio powiązane z osobami zajmującymi w Banku stanowiska kierownicze w rozumieniu art. 79a ust. 5 ustawy - Prawo bankowe.
7. Konflikty powstające pomiędzy udziałowcami rozwiązywane będą niezwłocznie, tak aby nie dochodziło do naruszania interesu Banku i jego klientów.

§ 10

1. Udziałowcy Banku, nie będący członkami Zarządu, nie mogą ingerować w sposób sprawowania Zarządu, w tym prowadzenie spraw przez Zarząd.
2. W Statucie Banku mogą zostać przewidziane uprawnienia osobiste lub inne szczególne uprawnienia dla udziałowców. Wprowadzenie takich uprawnień powinno być zawsze uzasadnione i służyć realizacji istotnych celów działania Banku.
3. Uprawnienia udziałowców nie mogą prowadzić do utrudnienia prawidłowego funkcjonowania organów Banku lub dyskryminacji pozostałych udziałowców.
4. Udziałowcy nie powinni wykorzystywać swojej pozycji do podejmowania decyzji prowadzących do przeniesienia aktywów z Banku do innych podmiotów, a także do nabycia lub zbycia albo zawierania innych transakcji powodujących rozporządzenie przez Bank jego majątkiem na warunkach innych niż rynkowe, czy też z narażeniem bezpieczeństwa lub interesu Banku.

§ 11

1. Zarząd Banku opracowuje, uchwała oraz wprowadza w życie regulacje, zatwierdzone przez Radę Nadzorczą, dotyczące stosowanej w Banku polityki dywidendowej.
2. Decyzje w zakresie wypłaty dywidendy z wypracowanego przez Bank zysku w określonym czasie, uzależnione są od potrzeby utrzymania kapitału na poziomie adekwatnym do ponoszonego ryzyka oraz realizacji strategicznych celów Banku, a także uwzględniają rekomendacje i indywidualne zalecenia wydane przez organy nadzoru.

§ 12

Z uwzględnieniem §11, Zarząd i Rada Nadzorcza będą podejmować takie działania, które zapewnią uchwalanie dywidendy.

Rozdział 3

Zarząd

§ 13

1. Zarząd ma charakter kolegialny i działa w oparciu o *Statut Banku* oraz *Regulamin Działania Zarządu*, zatwierdzany przez Radę Nadzorczą.
2. Zarząd odpowiedzialny jest za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz funkcjonowanie w Banku systemu zarządzania, w szczególności za świadome podejmowanie i realizację decyzji mających za przedmiot rozstrzyganie spraw istotnych dla funkcjonowania Banku, dokonywanie wyboru celów, sposobów i środków działania, w tym za organizację Banku i jego działalności, kierowanie bieżącą działalnością, planowanie oraz kontrolę osiągniętych efektów.
3. Zarząd jest odpowiedzialny za wprowadzenie ładu wewnętrznego w Banku oraz zapewnienie jego przestrzegania, a także dokonuje okresowej oceny i weryfikacji mających na celu dostosowanie ładu wewnętrznego w Banku do zmieniającej się sytuacji wewnętrznej i otoczenia Banku. Zarząd informuje Radę Nadzorczą o wynikach przeprowadzonej oceny oraz o wszelkich istotnych zdarzeniach mogących mieć wpływ na funkcjonowanie ładu wewnętrznego w Banku.

§ 14

1. Zarząd działając w interesie Banku ma na względzie cele oraz zasady prowadzenia działalności przez Bank określone przez przepisy prawa, regulacje wewnętrzne oraz rekomendacje nadzorcze.
2. Zarząd realizując przyjętą strategię działalności kieruje się bezpieczeństwem Banku.
3. Zarząd jest jedynym uprawnionym i odpowiedzialnym organem za zarządzanie działalnością Banku.
4. Zarząd zatwierdza regulamin funkcjonowania komórki ds. ryzyka braku zgodności i Zespołu Audytu Wewnętrznego.
5. Zarząd projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie systemu zarządzania ryzykiem, w tym procedur anonimowego zgłaszania naruszeń prawa oraz systemu kontroli wewnętrznej, opracowuje i wdraża politykę wynagrodzeń oraz dokonuje przeglądów obowiązujących w Banku procedur i standardów etycznych, w szczególności przez:
 - 1) zapewnienie struktury organizacyjnej dostosowanej do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka i umożliwiającej skuteczne wykonywanie zadań,
 - 2) opracowanie, przyjęcie i powiązanie strategii zarządzania Bankiem z systemem zarządzania ryzykiem, systemem kontroli wewnętrznej oraz polityką wynagrodzeń,
 - 3) opracowanie, przyjęcie i wdrożenie strategii, polityk procedur i planów, zgodnie z przyjętymi zasadami legislacji wewnętrznej, w tym polityk i procedur, na podstawie których w Banku ma funkcjonować system zarządzania ryzykiem, oraz monitorowanie ich przestrzegania,
 - 4) ustanowienie odpowiednich zasad raportowania, w tym zasad raportowania przez jednostki i komórki organizacyjne Banku, o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, w sposób umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka,
 - 5) zapewnienie przejrzystości działań Banku oraz przyjęcie i wprowadzenie zasad polityki informacyjnej,

- 6) wprowadzanie niezbędnych korekt i udoskonaleń systemu zarządzania ryzykiem w przypadku zmiany wielkości i profilu ryzyka w działalności Banku oraz czynników otoczenia gospodarczego lub wykrycia nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu zarządzania.
6. Zarząd w ramach zarządzania systemem ryzyka w szczególności:
 - 1) określa bieżącą i przyszłą gotowość Banku do podejmowania ryzyka,
 - 2) wprowadza podział realizowanych w Banku zadań, zapewniając niezależność zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie, od zarządzania ryzykiem na drugim poziomie,
 - 3) nadzoruje zarządzanie ryzykiem na pierwszym i drugim poziomie,
 - 4) nadzoruje wielkość i profil ryzyka w Banku.

§ 15

1. W składzie Zarządu jest wyodrębniona funkcja Prezesa Zarządu kierującego pracami tego organu.
2. Członkowie Zarządu ponoszą kolegiałną odpowiedzialność za decyzje zastrzeżone do kompetencji Zarządu, niezależnie od wprowadzenia wewnętrznego podziału odpowiedzialności za poszczególne obszary działalności Banku pomiędzy członków Zarządu lub delegowania określonych uprawnień na niższe szczeble kierownicze.
3. Wewnętrzny podział odpowiedzialności za poszczególne obszary działalności Banku pomiędzy członków Zarządu dokonywany jest w sposób przejrzysty i jednoznaczny oraz został odzwierciedlony w regulacjach wewnętrznych. Podział ten nie prowadzi do zbędnego nakładania się kompetencji członków Zarządu Banku lub wewnętrznych konfliktów interesów.
4. W Zarządzie wyodrębnia się stanowisko członka Zarządu nadzorującego zarządzanie ryzykiem istotnym, który odpowiada w szczególności za:
 - 1) nadzór nad zarządzaniem ryzykiem na drugim poziomie,;
 - 2) dostarczanie Zarządowi i Radzie Nadzorczej kompleksowych informacji na temat ryzyka.
5. W ramach wewnętrznego podziału kompetencji w Zarządzie:
 - 1) nie mogą być łączone funkcje Prezesa Zarządu i członka Zarządu, o którym mowa w ust. 4,
 - 2) Prezesowi Zarządu nie może być powierzony nadzór nad obszarem działalności Banku stwarzającym ryzyko istotne w działalności Banku,
 - 3) członkowi Zarządu, o którym mowa w ust. 4, nie może być powierzony nadzór nad obszarem działalności Banku stwarzającym ryzyko, którym zarządzanie nadzoruje.
6. W Banku nie dopuszcza się do sytuacji, w której określony obszar działalności Banku nie jest przypisany do żadnego członka organu zarządzającego.

§ 16

1. Pełnienie funkcji członka Zarządu powinno stanowić główny obszar aktywności zawodowej członka Zarządu. Dodatkowa aktywność zawodowa członka Zarządu, poza Bankiem nie powinna prowadzić do takiego zaangażowania czasu i nakładu pracy, aby negatywnie wpływała na wykonywanie funkcji członka Zarządu.

2. Członek Zarządu nie powinien być w szczególności członkiem organów innych podmiotów, jeżeli czas poświęcony na wykonywanie funkcji w innych podmiotach uniemożliwiłby mu rzetelne wykonywanie obowiązków w Banku.
3. Członek Zarządu powinien powstrzymać się od podejmowania aktywności zawodowej lub pozazawodowej, która mogłaby prowadzić do powstawania konfliktu interesów lub miałaby negatywny wpływ na jego reputację, jako członka Zarządu.
4. Zasady ograniczania konfliktu interesów określone zostały w *Polityce zarządzania konfliktem interesów* określającej między innymi zasady identyfikacji, zarządzania oraz zapobiegania konfliktom interesów, a także zasady wyłączenia członka Zarządu w przypadku zaistnienia konfliktu interesów lub możliwości jego zaistnienia.

§ 17

W przypadku niepełnego składu Zarządu, Rada Nadzorcza podejmuje odpowiednie działania określone w Statucie Banku oraz innych stosownych regulacjach wewnętrznych w celu jego niezwłocznego uzupełnienia.

Rozdział 4 **Rada Nadzorcza**

§ 18

1. Rada Nadzorcza działa w oparciu o *Statut Banku* oraz *Regulamin Rady Nadzorczej*, który jest zatwierdzany przez Zebranie Przedstawicieli.
2. Rada Nadzorcza ponosi odpowiedzialność za skuteczne sprawowanie stałego nadzoru nad wszystkimi obszarami działalności Banku, w tym nad wprowadzeniem w Banku systemu zarządzania oraz za ocenę adekwatności i skuteczności tego systemu.
3. Bank zapewnia Radzie Nadzorczej dostęp do informacji, zasoby oraz wsparcie niezbędne do realizacji przez Radę Nadzorczą jej zadań.
4. Przy wykonywaniu swoich zadań Rada Nadzorcza kieruje się dbałością o prawidłowe i bezpieczne działanie Banku w oparciu o *Regulamin Rady Nadzorczej*.
5. Rada Nadzorcza posiada możliwość podejmowania na bieżąco niezbędnych czynności nadzorczych w szczególności w zakresie realizacji przyjętych celów strategicznych lub istotnych zmian poziomu ryzyka lub materializacji istotnych ryzyk w działalności Banku, a także w zakresie sprawozdawczości finansowej, w tym wprowadzania istotnych zmian w polityce rachunkowości mających znaczący wpływ na treść informacji finansowej.
6. Rada Nadzorcza oraz poszczególni jej członkowie przy wykonywaniu nadzoru kierują się obiektywną oceną i osądem.
7. Rada Nadzorcza zatwierdza *Regulamin funkcjonowania komórki ds. ryzyka braku zgodności i Kartę Audytu Wewnętrznego*.

8. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, w tym procedur anonimowego zgłaszania naruszeń prawa, systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz obowiązujących w Banku procedur i standardów etycznych, oraz oceniając ich adekwatność i skuteczność, w szczególności:
 - 1) wybiera członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji, do wykonywania powierzonych im zadań z zakresu systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej,
 - 2) zatwierdza przyjętą przez Zarząd strategię zarządzania Bankiem oraz nadzoruje jej przestrzeganie,
 - 3) monitoruje skuteczność czynności wykonywanych przez członków Zarządu w związku z realizacją ich zadań w zakresie systemu zarządzania,
 - 4) nadzoruje przestrzeganie w Banku polityk, procedur i planów,
 - 5) powołuje wyspecjalizowane komitety.
9. Rada Nadzorcza występuje z wnioskiem do Komisji Nadzoru Finansowego o wyrażenie zgody na powołanie prezesa i wiceprezesa nadzorującego zarządzanie ryzykiem istotnym w Banku, z uwzględnieniem przepisów Prawa bankowego.
10. Rada Nadzorcza przekazuje Komisji Nadzoru Finansowego informacje o składzie Zarządu i zmianie jego składu, spełnieniu przez członków Zarządu wymogów wynikających z przepisów Prawa bankowego oraz zatwierdzeniu i zmianie wewnętrznego podziału kompetencji w Zarządzie.

§ 19

1. Skład liczebny Rady Nadzorczej jest adekwatny do charakteru i skali prowadzonej przez Bank działalności.
2. W składzie Rady Nadzorczej wyodrębniona jest funkcja przewodniczącego, który kieruje pracami Rady Nadzorczej. Wybór przewodniczącego Rady Nadzorczej dokonywany jest w oparciu o doświadczenie oraz umiejętności kierowania zespołem.

§ 20

1. Do składu Rady Nadzorczej wybierani są udziałowcy, zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy- Prawo spółdzielcze.
2. W składzie Rady Nadzorczej jest zapewniony udział członków niezależnych, co realizowane jest poprzez zakaz wchodzenia w jej skład osób będących pracownikami Banku lub pełnomocnikami Zarządu oraz osób pozostających z członkami Zarządu, pełnomocnikami Zarządu lub osobami zajmującymi stanowiska kierownicze w związku małżeńskim albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej i w drugim stopniu linii bocznej.
3. Członek Rady Nadzorczej może sprawować tę funkcję nie więcej niż przez 3 kadencje bezpośrednio następujące po sobie.

§ 21

1. Każdy z członków Rady Nadzorczej powinien wykonywać swoją funkcję w sposób aktywny, wykazując się niezbędnym poziomem zaangażowania w pracę Rady Nadzorczej.
2. Niezbędny poziom zaangażowania przejawia się w poświęcaniu czasu w wymiarze umożliwiającym należyte wykonywanie zadań Rady Nadzorczej.
3. Pozostała aktywność zawodowa członka Rady Nadzorczej nie odbywa się z uszczerbkiem dla jakości i efektywności sprawowanego nadzoru.
4. Członek Rady Nadzorczej powstrzymuje się od podejmowania aktywności zawodowej lub pozazawodowej, która mogłaby prowadzić do powstania konfliktu interesów lub w inny sposób wpływać negatywnie na jego reputację, jako członka Rady Nadzorczej.
5. Zasady ograniczania konfliktu interesów określone zostały w Polityce zarządzania konfliktem interesów określającej między innymi zasady identyfikacji, zarządzania oraz zapobiegania konfliktom interesów, a także zasady wyłączania członka Rady Nadzorczej w przypadku zaistnienia konfliktu interesów lub możliwości jego zaistnienia.

§ 22

1. Nadzór wykonywany przez Radę Nadzorczą ma charakter stały, a posiedzenia Rady Nadzorczej odbywają się w zależności od potrzeb, nie rzadziej niż raz na kwartał.
2. W przypadku stwierdzenia w toku wykonywania nadzoru nadużyć, poważnych błędów, w tym mających znaczący wpływ na treść informacji finansowej lub innych poważnych nieprawidłowości w funkcjonowaniu Banku, Rada Nadzorcza podejmuje odpowiednie działania, w szczególności może żądać od Zarządu wyjaśnień i zalecić mu wprowadzenie skutecznych rozwiązań przeciwdziałających wystąpieniu podobnych nieprawidłowości w przyszłości.
3. Rada Nadzorcza, jeżeli jest to niezbędne dla sprawowania prawidłowego i efektywnego nadzoru, może wystąpić do Zarządu o powołanie wybranego podmiotu zewnętrznego w celu przeprowadzenia określonych analiz lub zasięgnięcia jego opinii w określonych sprawach.

§ 23

1. Działalność Rady Nadzorczej powinna być udokumentowana w formie protokołu obejmującego: imiona i nazwiska obecnych członków organu, jasny opis punktów porządku obrad, przebieg dyskusji, ustaleń, uzgodnionych działań i podjętych decyzji lub uchwał, liczbę głosów oddanych na poszczególne uchwały.
2. Protokół powinien być sporządzony w formie pisemnej lub równoważnej z formą pisemną i odpowiednio uwierzytelniony przez członków organu biorących udział w danej czynności. Członkom organu należy zapewnić możliwość wglądu i zgłoszenia uwag lub zdania odrębnego do protokołu lub innego aktu dokumentującego czynność organu przed ich uwierzytelnieniem. Uwagi nieuwzględnione oraz zdania odrębne powinny zostać odnotowane wraz ze wskazaniem powodów nieuwzględnienia.

§ 24

W przypadku niepełnego składu Rady Nadzorczej, mniejszego niż minimalna liczba członków wskazana w Prawie spółdzielczym i Statucie Banku, zwoływane jest Nadzwyczajne Zebranie Przedstawicieli w celu niezwłocznego uzupełnienia składu Rady Nadzorczej.

§ 25

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem ładu wewnętrznego w Banku oraz ocenia jego skuteczność i adekwatność. Rada Nadzorcza będzie dokonywała regularnej oceny (nie rzadziej niż raz w roku) ładu wewnętrznego w Banku i jego wdrożenia, a także przestrzegania Zasad Ładu Korporacyjnego, wprowadzonych niniejszą Polityką, a wyniki tej oceny będą udostępniane na stronie internetowej Banku oraz przekazywane pozostałym organom Banku.

Rozdział 4.1 **Komitet Audytu**

§ 26

1. Rada Nadzorcza, niezależnie od wymogów ustalonych w przepisach prawa, mając na uwadze zakres i stopień złożoności działalności Banku oraz potrzebę wsparcia Rady Nadzorczej w realizacji zadań w obszarze audytu powołuje Komitetu Audytu.
2. Komitet Audytu wspiera działania Rady Nadzorczej w celu prawidłowego i skutecznego wykonywania nadzoru nad stosowaniem przez Bank zasad sprawozdawczości finansowej, kontroli wewnętrznej, systemu zarządzania ryzykiem, audytu wewnętrznego oraz współpracy z biegłym rewidentem Banku.
3. Zarząd:
 - 1) przedstawia Komitetowi Audytu informacje dotyczące istotnych zmian w rachunkowości Banku;
 - 2) analizuje wspólnie z Komitetem Audytu i audytorami zewnętrznymi roczne sprawozdania finansowe oraz wyniki badania tych sprawozdań;
 - 3) na żądanie Komitetu Audytu, udziela informacji, wyjaśnień i przekazuje dokumenty niezbędne do wykonywania zadań Komitetu Audytu.
4. Komitet Audytu w ramach monitorowania wykonywania czynności rewizji finansowej uzgadnia zasady przeprowadzania czynności przez podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych, w tym w zakresie proponowanego planu czynności.
5. Komitet Audytu podczas przedstawiania wyników czynności rewizji finansowej przez podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych wyraża swoją opinię o sprawozdaniu finansowym, którego dotyczą czynności rewizji finansowej.
6. Współpraca Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych podlega udokumentowaniu. Rozwiązanie umowy z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych poddane jest ocenie Rady Nadzorczej, która

informację o przyczynach tego rozwiązania zamieszcza w Sprawozdaniu ze swojej działalności, w punkcie dotyczącym oceny sprawozdań finansowych Banku.

7. Zasady powołania, kompetencje i tryb pracy Komitetu Audytu określa *Regulamin Komitetu Audytu Rady Nadzorczej*.

Rozdział 5

Wzajemne relacje Rady Nadzorczej i Zarządu

§ 27

Zadania Rady Nadzorczej i Zarządu są skoordynowane ze sobą w sposób zapewniający skuteczne działanie tych organów na rzecz realizacji strategii zarządzania Bankiem oraz strategii zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem ESG.

Rozdział 6

Odpowiedniość Członków Zarządu, Rady Nadzorczej oraz osób pełniących kluczowe funkcje w Banku.

§ 28

1. Bank zapewnia odpowiedni skład Rady Nadzorczej i Zarządu oraz posiada zatwierdzoną przez Zebranie Przedstawicieli lub odpowiednio przez Radę Nadzorczą – regulację wewnętrzną odnoszącą się do powoływania i odwoływania członków tych organów.
2. Zarząd opracowuje oraz wprowadza w życie, sporządzoną w formie pisemnej i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą politykę w zakresie identyfikowania kluczowych funkcji w Banku oraz powoływania i odwoływania osób pełniących te funkcje.
3. Członkowie Zarządu, Rady Nadzorczej oraz osoby pełniące kluczowe funkcje w Banku rozumieją obowiązujące w Banku zasady zarządzania oraz swoją rolę.
4. Członkowie Zarządu, Rady Nadzorczej oraz osoby pełniące kluczowe funkcje w Banku, zawsze spełniają warunek odpowiedniości tj. posiadają:
 - 1) wiedzę (z racji zdobytego wykształcenia, odbytych szkoleń, uzyskanych tytułów zawodowych oraz nabytej w inny sposób, w trakcie kariery zawodowej),
 - 2) doświadczenie (nabyte w trakcie sprawowania określonych funkcji lub zajmowania określonych stanowisk),
 - 3) umiejętności niezbędnych do wykonywania powierzonej funkcji, a na potwierdzenie tego faktu dokonywana jest okresowo ocena indywidualna członka Zarządu lub Rady Nadzorczej oraz kolektywna w odniesieniu do całego składu Zarządu lub Rady Nadzorczej, a także ocena osób pełniących kluczowe funkcje w Banku, w oparciu o przyjęte zasady oceny odpowiedniości.
5. Każdy z członków Zarządu, Rady Nadzorczej oraz osoby pełniące kluczowe funkcje w Banku dają rękojmię należytego wykonywania powierzonych im obowiązków.
6. Każdy członek Zarządu oraz Rady Nadzorczej jest zobowiązany wykonywać swoje obowiązki aktywnie, z należytą starannością i zaangażowaniem, w sposób uczciwy i rzetelny.

7. Każdy członek Zarządu oraz Rady Nadzorczej dokonuje oceny na podstawie własnego, niezależnego osądu oraz obiektywnych i merytorycznych argumentów oraz podejmuje decyzje zgodnie z tymi ocenami, aby zapewnić skuteczną ocenę i weryfikację podejmowania i wykonania decyzji związanych z bieżącym zarządzaniem Banku.
8. Indywidualne kompetencje poszczególnych członków kolegiального Zarządu oraz Rady Nadzorczej dopełniają się w taki sposób, aby możliwe było zapewnienie odpowiedniego poziomu kolegiального zarządzania Bankiem lub sprawowania nadzoru nad wszystkimi obszarami Banku.
9. W składzie Zarządu oraz Rady Nadzorczej zasiadają osoby, które władają językiem polskim oraz wykazują się odpowiednim doświadczeniem i znajomością polskiego rynku finansowego, niezbędnymi odpowiednio w zarządzaniu Bankiem lub nadzorowaniu Banku na polskim rynku finansowym.

Rozdział 7

Kultura ryzyka i standardy etyczne w Banku

§ 29

1. Dążąc do podnoszenia efektywności zarządzania ryzykiem, Zarząd opracowuje, uchwała oraz wprowadza w życie, sporządzone w formie pisemnej i zatwierdzone przez Radę Nadzorczą, zasady kultury ryzyka, rozumianego jako zbiór wartości, przekonań, postaw i wzorców zachowań wobec ryzyka, reprezentowany przez pracowników Banku lub grupy osób w ramach obowiązującej struktury organizacyjnej Banku, który determinuje sposób, w jaki pracownicy/grupy osób identyfikują, rozumieją, omawiają i podejmują działania związane z ryzykami, w obliczu których staje i które podejmuje Bank.
2. Każdy pracownik Banku, a także każdy członek organu Banku, powinien posiadać odpowiednią wiedzę i zrozumienie dotyczące ryzyk, w obliczu których staje i które podejmuje.
3. Kultura ryzyka w Banku obejmuje:
 - 1) przywództwo osób zarządzających:
 - a) rozumiejących istotę prowadzonej działalności biznesowej i związanych z nią ryzyk,
 - b) kształtujących swoimi wartościami, postawą i zachowaniem wśród pozostałych pracowników pożądane działania i postawy wobec ryzyka, tzw. „przekaz z góry”, postawy przy tym powinny być jasne i zrozumiałe, wyrażane poprzez odpowiednie zachowania, słowa, jak i wyrażane na piśmie (np. gruntowna analiza ryzyka przed podjęciem decyzji, brak tolerancji wobec zachowań niezgodnych z przyjętą kulturą ryzyka, komunikaty lub wytyczne dot. ryzyka kierowane do pracowników Banku),
 - 2) zaangażowanie - Zarządu i wszystkich pracowników Banku w kwestie związane z procesem zarządzania ryzykiem,
 - 3) naukę - samoedukacja, szkolenia z procedur zarządzania ryzykiem, z procedur dotyczących dystrybucji produktów obarczonych ryzykiem, w tym rzetelnego informowania klientów o ryzykach, wyciąganie wniosków ze zdarzeń historycznych, pracownicy przy tym znają i rozumieją ryzyka, z którymi mają do czynienia,

- 4) odpowiedzialność - przydzielenie odpowiedzialności na poszczególne ryzyka wskazanym osobom, których działania podlegają ocenie, brak kultury automatycznego przypisywania winy za stwierdzone nieprawidłowości w zarządzaniu ryzykiem,
 - 5) właściwy system motywacyjny - nagradzanie za właściwe postawy wobec ryzyka i stosowanie kar za podejmowanie ryzyka wykraczającego poza przyjęte progi,
 - 6) komunikację - odpowiedni, poziomy i pionowy przepływ informacji, przejawiający się m.in. w swobodzie i otwartości przekazywania, omawiania i analizowania bieżących i przyszłych ryzyk między pracownikami a odpowiednimi decydentami, w szczególności między pracownikami zespołów ds. zarządzania ryzykami i zespołu audytu wewnętrznego a Zarządem Banku.
4. Bank rozwija kulturę ryzyka poprzez opracowywanie i wdrażanie regulacji dotyczących zarządzania ryzykami, odpowiednią komunikację i szkolenia dla pracowników, z uwzględnieniem ich obowiązków w zakresie podejmowanego ryzyka i nim zarządzania.
 5. Bank w swoim pojmowaniu kultury ryzyka nie pomija faktu, że tworzą ją także klienci Banku poprzez swoje zachowanie względem ryzyka.
 6. Wdrażanie w Banku kultury ryzyka jest procesem ciągłym, otwartym na wprowadzenie nowych postaw i zachowań wobec potencjalnego i rzeczywistego ryzyka.

§ 30

1. Zarząd przyjmuje, a Rada Nadzorcza zatwierdza, zasady etyki określające normy i standardy etyczne postępowania członków organów i pracowników Banku, jak również innych osób, za pośrednictwem których Bank prowadzi swoją działalność.
2. Przyjęte normy i standardy etyczne mają na celu zminimalizowanie ryzyka, na jakie narażony jest Bank, w szczególności ryzyka operacyjnego i utraty reputacji, które mogą wywierać znaczący niekorzystny wpływ na rentowność i stabilność Banku w wyniku kar pieniężnych, kosztów postępowań sądowych, ograniczeń nałożonych przez właściwe organy, innych konsekwencji finansowych i karnych, a także utraty wartości marki i zaufania klientów i interesariuszy, a także dokłada wszelkich starań by były przestrzegane i upowszechniane przez pracowników.
3. Bank umożliwia zapoznanie się z treścią norm i standardów etycznych swoim pracownikom oraz osobom trzecim, za pośrednictwem, których wykonuje czynności bankowe, także poprzez organizowanie odpowiednich szkoleń tematycznych.
4. Zarząd swoimi działaniami i postępowaniem promuje przyjęte wysokie standardy etyczne i zawodowe, w tym w szczególności świadomość znaczenia ryzyka w działalności prowadzonej przez Bank oraz kultury ryzyka.
5. Zarząd dokonuje okresowej weryfikacji i oceny przestrzegania zasad etyki, w celu dostosowania ich do zmieniającej się sytuacji wewnętrznej w Banku i otoczenia Banku.
6. Zarząd nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą o wynikach przeprowadzonej oceny.

§ 31

1. Bank opracowuje i wdraża procedury anonimowego zgłaszania przez pracowników naruszeń prawa oraz obowiązujących w Banku procedur i standardów etycznych. Procedury te zapewniają możliwość korzystania z nich przez pracowników bez obawy negatywnych konsekwencji ze strony kierownictwa i innych pracowników Banku.
2. Zarząd Banku ustala wewnętrzny podział kompetencji wskazujący członka Zarządu, do którego są zgłaszane naruszenia i który jest odpowiedzialny za bieżące funkcjonowanie procedury anonimowego zgłaszania naruszeń. Wewnętrzny podział kompetencji podlega zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą.
3. Prezes Zarządu informuje Zarząd o zgłoszonych naruszeniach na najbliższym jego posiedzeniu oraz nie rzadziej niż raz na pół roku Radę Nadzorczą, na jej posiedzeniu po zakończeniu pierwszego i drugiego półrocza danego roku.

Rozdział 8

System zarządzania ryzykiem w Banku

§ 32

1. Bank skutecznie zarządza ryzykiem występującym w jego działalności, w szczególności poprzez opracowanie i wdrożenie adekwatnego i skutecznego systemu zarządzania ryzykiem oraz określony przez Bank akceptowalny poziom ryzyka. Obowiązujący w Banku system zarządzania ryzykiem regulują *Strategia zarządzania ryzykiem* oraz polityki zarządzania poszczególnymi ryzykami.
2. Bank w ramach systemu zarządzania ryzykiem dokonuje jego identyfikacji, pomiaru lub oceny, monitorowania, kontroli, w tym ograniczania ryzyka oraz raportowania o ryzyku wraz z oceną skuteczności podjętych działań ograniczających ryzyko.
3. System zarządzania ryzykiem zorganizowany jest adekwatnie do charakteru, skali i złożoności prowadzonej działalności przy uwzględnieniu strategicznych celów Banku, w tym strategii zarządzania ryzykiem oraz akceptowalnego poziomu ryzyka przyjętego przez Bank.
4. Ryzykiem w działalności operacyjnej Banku zarządzają jednostki handlowe i niektóre komórki organizacyjne w Centrali Banku, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz z uwzględnieniem strategii zarządzania ryzykiem i apetytu na ryzyko.

§ 33

1. Niezależnie od zadań przypisanych jednostkom i komórkom organizacyjnym Banku i innym jego organom, odpowiedzialność za skuteczne zarządzanie ryzykiem ponosi Zarząd .
2. Członkowie Zarządu, uwzględniając charakter, skalę i złożoność prowadzonej działalności nie powinni łączyć odpowiedzialności za zarządzanie danym ryzykiem z odpowiedzialnością za obszar działalności generujący to ryzyko.

3. Zarząd projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie, nadzorowanego przez Radę Nadzorczą, systemu zarządzania ryzykiem, obejmującego jednostki i komórki organizacyjne Banku, w pełni uwzględniającego istotę ekspozycji Banku na ryzyko oraz obejmującego wszystkie istotne rodzaje ryzyka, w tym jego adekwatność i skuteczność, w szczególności przez:
 - 1) określanie bieżącej i przyszłej gotowości Banku do podejmowania ryzyka,
 - 2) opracowywanie i przyjmowanie *Strategii zarządzania ryzykiem*,
 - 3) wprowadzanie podziału realizowanych w Banku zadań, zapewniając niezależność zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie, od zarządzania ryzykiem na drugim poziomie,
 - 4) nadzorowanie zarządzania ryzykiem na pierwszym i drugim poziomie,
 - 5) opracowywanie i akceptowanie polityk oraz zapewnianie wdrożenia procedur, dotyczących m.in. identyfikacji, oceny (pomiaru lub szacowania), kontroli i monitorowania ryzyka oraz raportowania o ryzyku, na podstawie których funkcjonować ma w Banku system zarządzania ryzykiem, zgodnie z przyjętymi zasadami legislacji wewnętrznej, oraz monitorowanie ich przestrzegania,
 - 6) nadzorowanie wielkości i profilu ryzyka w Banku,
 - 7) ustanawianie zasad raportowania przez komórki organizacyjne Banku o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, w sposób umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka w Banku.

§ 34

1. Zarząd ustanawia komórki organizacyjne odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem, w tym niezależną identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie ryzyka oraz raportowanie o ryzyku powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank (zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie), obejmujące propozycje koniecznych działań.
2. Bank w ramach podziału kompetencji wyznacza stanowiska kierownicze, których wyłączną kompetencją jest kierowanie komórkami organizacyjnymi odpowiedzialnymi za zarządzanie ryzykiem.
3. Komórki odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem w Banku:
 - 1) aktywnie uczestniczą w opracowywaniu *Strategii zarządzania Bankiem*, strategii zarządzania ryzykiem oraz określaniu apetytu na ryzyko;
 - 2) dokonują oceny i analizy ekspozycji Banku na ryzyko;
 - 3) uczestniczą w weryfikacji efektywności obowiązujących procesów zarządzania ryzykiem;
 - 4) dążą do zidentyfikowania istotnych zagrożeń wynikających ze złożoności struktury Banku;
 - 5) aktywnie uczestniczą w zarządzaniu ryzykiem związanym z planowanymi istotnymi zmianami lub wyjątkowymi transakcjami (w tym transakcjami łączeń i podziałów oraz nabycia w podmiocie udziału uznanego przez Bank za znaczny);
 - 6) umożliwiają Bankowi ocenę ryzyka z uwzględnieniem odpowiedniego zakresu scenariuszy oraz opierającą się na dostatecznie ostrożnych założeniach dotyczących powiązań i zależności;
 - 7) regularnie monitorują rzeczywisty profil ryzyka Banku i poddają go rzetelnej ocenie w kontekście celów strategicznych Banku oraz apetytu na ryzyko, w celu umożliwienia podejmowania decyzji przez Zarząd, jak również poddawania go rzetelnej ocenie przez Radę Nadzorczą Banku;

- 8) aktywnie uczestniczą we wprowadzaniu zmian w zakresie przyjętej strategii zarządzania ryzykiem oraz apetytu na ryzyko i limitów ograniczających ryzyko.

§ 35

1. Rada Nadzorcza zatwierdza i nadzoruje realizację strategii zarządzania ryzykiem, sprawując nadzór nad skutecznością zarządzania ryzykiem.
2. Zarząd zapewnia otrzymywanie przez Radę Nadzorczą regularnej i aktualnej informacji o ryzyku zidentyfikowanym w obecnej lub przyszłej działalności Banku, charakterze, skali i złożoności ryzyka oraz działaniach podejmowanych w ramach zarządzania tym ryzykiem, w tym także informacji bezpośrednio od Zespołu Audytu Wewnętrznego lub Stanowiska ds. ryzyka braku zgodności Banku lub innej komórki lub osoby odpowiedzialnej w Banku za ten obszar. Powyższe informacje przekazywane są w ramach funkcjonującego w Banku systemu informacji zarządczej.
3. Rada Nadzorcza w ramach nadzoru sprawowanego nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem oraz oceny adekwatności i skuteczności tego systemu, w szczególności:
 - 1) zatwierdza określony przez Zarząd akceptowalny ogólny poziom ryzyka oraz monitoruje jego przestrzeganie;
 - 2) zatwierdza przyjętą przez Zarząd strategię zarządzania ryzykiem oraz monitoruje jej przestrzeganie;
 - 3) nadzoruje opracowanie, przyjęcie i wdrożenie polityk i procedur, na podstawie których funkcjonować ma w Banku system zarządzania ryzykiem;
 - 4) nadzoruje wykonywanie obowiązków, o których mowa w § 14 ust. 6 oraz § 15 ust.4;
 - 5) zatwierdza zasady raportowania do Rady Nadzorczej o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, po uprzednim przedstawieniu propozycji przez Zarząd, w sposób umożliwiający nadzorowanie systemu zarządzania ryzykiem w Banku;
 - 6) dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem.

Rozdział 9

System kontroli wewnętrznej

§ 36

1. Bank posiada adekwatny i skuteczny system kontroli wewnętrznej.
2. Celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:
 - 1) skuteczności i efektywności działania Banku,
 - 2) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
 - 3) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
 - 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.
3. W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia:
 - 1) funkcję kontroli mającą za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, która obejmuje komórki i jednostki organizacyjne Banku odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji,

- 2) komórkę do spraw zgodności mającą za zadanie identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie,
 - 3) komórkę audytu wewnętrznego mającą za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, z wyłączeniem tej komórki.
4. Bank dokumentuje proces zapewnienia realizacji celów systemu kontroli wewnętrznej.

§ 37

1. System kontroli wewnętrznej Banku obejmuje wszystkie poziomy w strukturze organizacyjnej Banku. Obowiązujący w Banku system kontroli wewnętrznej został sformalizowany w:
 - 1) *Regulaminie kontroli wewnętrznej,*
 - 2) *Instrukcji działania funkcji kontroli,*
 - 3) *Regulaminie funkcjonowania komórki ryzyka braku zgodności,*
 - 4) *Karcie Audytu Wewnętrznego.*
2. Zarząd w szczególności:
 - 1) projektuje, wprowadza oraz zapewnia we wszystkich jednostkach organizacyjnych, komórkach organizacyjnych i stanowiskach organizacyjnych Banku, adekwatny i skuteczny system kontroli wewnętrznej oraz zapewnia niezależność komórce audytu wewnętrznego oraz komórce ds. ryzyka braku zgodności, a także środki finansowe niezbędne do skutecznego wykonywania zadań przez te komórki,
 - 2) nie rzadziej niż raz do roku, informuje Radę Nadzorczą o sposobie wypełnienia zadań, o których mowa w pkt 1 powyżej,
 - 3) podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz współpracy z komórką ds. ryzyka braku zgodności i komórką audytu wewnętrznego, a także zapewnienie dostępu pracownikom tych komórek do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych,
 - 4) w przypadku wykrycia nieprawidłowości przez system kontroli wewnętrznej, podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące.
3. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych:
 - 1) Zarząd odpowiada za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych,
 - 2) Zarząd odpowiada za opracowanie polityki zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej raportów w sprawie zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności,
 - 3) polityka zgodności zawiera podstawowe zasady zapewniania zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi przez wszystkich pracowników Banku, w tym podstawowe zasady zapewniania zgodności na pierwszym poziomie (zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku) i na drugim poziomie (zarządzanie ryzykiem przez pracowników, w ramach specjalnie powoływanych do tego

komórek organizacyjnych oraz w ramach komórki ds. ryzyka braku zgodności) oraz wyjaśnia główne elementy procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności,

- 4) w przypadku wykrycia nieprawidłowości w stosowaniu polityki zgodności Zarząd podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia tych nieprawidłowości, w tym środki naprawcze lub dyscyplinujące.
4. Rada Nadzorcza w szczególności:
- 1) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem systemu kontroli wewnętrznej,
 - 2) monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od Komitetu Audytu, Zarządu, komórki audytu wewnętrznego oraz komórki ds. ryzyka braku zgodności,
 - 3) dokonuje okresowej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym corocznej oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, komórki ds. ryzyka braku zgodności oraz komórki audytu wewnętrznego,
 - 4) powołuje Komitet Audytu, któremu zleca bieżące monitorowanie systemu kontroli wewnętrznej, w tym monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz audytu wewnętrznego.
5. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Rada Nadzorcza :
- 1) nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności,
 - 2) zatwierdza *Politykę zgodności Banku*,
 - 3) co najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank.
6. Pracownikom Banku w ramach obowiązków służbowych przypisane są odpowiednie zadania związane z zapewnianiem realizacji celów systemu kontroli wewnętrznej.

Rozdział 10

Polityka zatwierdzania nowych produktów i usług

§ 38

1. Zarząd opracowuje, uchwała oraz wprowadza w życie, sporządzoną w formie pisemnej i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą, politykę zatwierdzania nowych produktów, która obejmuje rozwój nowych produktów, usług i rynków oraz istotne zmiany dotychczasowych produktów, usług i rynków.
2. Polityka zatwierdzania nowych produktów zapewnia spójność produktów i zmian ze strategią w zakresie ryzyka i skłonnością Banku do podejmowania ryzyka oraz z odpowiednimi limitami, poprzez uwzględnienie w jej treści wszystkich czynników, które należy wziąć pod uwagę przed podjęciem decyzji o wejściu na nowe rynki, obrocie nowymi produktami, wdrożeniu nowej usługi lub wprowadzeniu znaczących zmian dotychczasowych produktów lub usług.
3. Polityka powinna w szczególności obejmować kwestie dotyczące:
 - 1) przestrzegania wymogów regulacyjnych i norm etycznych,
 - 2) modeli wyceny,

- 3) wpływu na wielkość i profil ryzyka, adekwatność kapitałową i rentowność,
 - 4) dostępności wystarczających zasobów w jednostkach biznesowych oraz jednostkach wsparcia, jak też narzędzi wewnętrznych i wiedzy specjalistycznej pracowników,
 - 5) monitorowania ryzyka związanego ze zmianami.
4. Bank, przed wprowadzeniem nowego produktu, zobowiązany jest do przeprowadzenia procesu przygotowawczego zgodnie z wymogami określonymi w Rekomendacji Z.
 5. Każdy nowy produkt lub znacząca zmiana dotychczasowego produktu podlega ocenie uprzedniej i systematycznej przez komórkę do spraw zgodności, a w zatwierdzeniu nowych produktów lub znaczących zmian dotychczasowych produktów, procesów i systemów uczestniczą komórka ryzyka i komórka do spraw zgodności.

Rozdział 11

Konflikt interesów

§ 39

1. W Banku obowiązuje odpowiednia i skuteczna Polityka, mająca na celu identyfikację i ocenę rzeczywistych oraz potencjalnych konfliktów interesów oraz zarządzanie nimi na poziomie instytucjonalnym, opracowana, wprowadzona oraz zatwierdzona przez Zarząd i Radę Nadzorczą.
2. Polityka zarządzania konfliktami interesów określa w szczególności zasady identyfikacji konfliktów interesów, mechanizmy kontrolne służące zapobieganiu konfliktom interesów i minimalizowaniu ryzyka ich występowania, zasady monitorowania konfliktów interesów oraz raportowanie o nich.
3. Niezależnie od przyjętej w tym zakresie regulacji, Bank w ramach swoich zasad organizacyjnych i administracyjnych podejmuje odpowiednie kroki w celu wykluczenia niekorzystnego wpływu konfliktów interesów na interesy ich klientów i Banku, w szczególności poprzez następujące mechanizmy kontrolne:
 - 1) odpowiedni podział obowiązków, np. powierzenie czynności będących w konflikcie w związku z przetwarzaniem transakcji lub świadczeniem usług różnym osobom bądź powierzenie odpowiedzialności za nadzór i sprawozdawczość w odniesieniu do czynności będących w konflikcie różnym osobom,
 - 2) unikanie powiązań personalnych pracowników w zakresie czynności mogących powodować konflikt interesów,
 - 3) ustanowienie barier informacyjnych, np. przez fizyczne rozdzielenie określonych linii biznesowych lub jednostek,
 - 4) obowiązywanie procesów i procedur wewnętrznych zapewniających przeciwdziałanie przepływowi informacji poufnych, które mogłyby zaszkodzić interesom klienta

§ 40

1. Obowiązująca w Banku polityka zarządzania konfliktami interesów obejmuje w szczególności relacje, umowy i transakcje z podmiotami powiązаныmi personalnie, kapitałowo lub organizacyjnie oraz między Bankiem a:

- 1) klientami (w rezultacie modelu handlowego lub różnych usług oferowanych przez bank i prowadzonej przez niego działalności),
 - 2) udziałowcami,
 - 3) członkami Rady Nadzorczej i Zarządu,
 - 4) pracownikami,
 - 5) dostawcami lub partnerami biznesowymi.
2. W ramach przyjętej polityki zarządzania konfliktami interesów, Bank uwzględnia sytuacje, gdy w ramach Rady Nadzorczej lub Zarządu albo pomiędzy członkami obu organów oraz pozostałymi pracownikami Banku, występują relacje pozasłużbowe, związane np. z pokrewieństwem lub powinowactwem i nie dopuszcza do sytuacji, w których ze względu na powiązania personalne łączące poszczególnych pracowników niezbędna dla rzetelnego wykonywania powierzonych im zadań niezależność osądu i decyzji mogłaby być zagrożona.

§ 41

Rada Nadzorcza i Zarząd Banku zapewniają publiczne ujawnianie odpowiednich informacji dotyczących przyjętej w Banku polityki zarządzania konfliktami interesów, z wyłączeniem danych prawnie chronionych, w tym tajemnicy bankowej lub tajemnicy przedsiębiorstwa oraz danych osobowych.

Rozdział 12 **Polityka wynagradzania**

§ 42

1. Przyjęte przez Bank zasady wynagradzania mają na celu wspierać:
 - 1) prawidłowe i skuteczne zarządzanie ryzykiem i nie zachęcać do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zatwierdzony przez radę nadzorczą apetyt na ryzyko,
 - 2) realizację strategii zarządzania bankiem i strategii zarządzania ryzykiem oraz ograniczanie konfliktu interesów.
2. Bank prowadzi przejrzystą i zrozumiałą politykę wynagradzania, której zasady określone są w odpowiednich regulacjach wewnętrznych Banku, w szczególności:
 - 1) *Polityce wynagrodzeń Banku*, uchwalonej przez Radę Nadzorczą,
 - 2) *Polityce zmiennych składników wynagradzania osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku*, uchwalonej przez Radę Nadzorczą,
 - 3) *Polityce w zakresie wynagrodzeń w odniesieniu do sprzedaży i dystrybucji detalicznych produktów i usług bankowych*, uchwalonej przez Zarząd,
 - 4) *Polityce wynagrodzeń Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu Banku*, uchwalonej przez Zgromadzenie Przedstawicieli,
 - 5) *Regulaminie wynagradzania pracowników Banku*, uchwalanym przez Zarząd.
3. Przy ustalaniu polityki wynagradzania uwzględniana jest sytuacja finansowa Banku.

4. Rada Nadzorcza przygotowuje i przedstawia Zebraniu Przedstawicieli, raz w roku, raport z oceny funkcjonowania polityki wynagradzania w Banku.
5. Zebranie Przedstawicieli dokonuje oceny, czy ustalona polityka wynagradzania sprzyja rozwojowi i bezpieczeństwu działania Banku.

§ 43

1. Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej ustala się adekwatnie do pełnionej funkcji, a także adekwatnie do skali działalności.
2. Wynagrodzenie zostało zróżnicowane w stosunku do członków Prezydium Rady Nadzorczej.
3. Członkowie Rady Nadzorczej powołani do pracy w Komitecie Audytu są wynagradzani adekwatnie do dodatkowo wykonywanych zadań.
4. Zasady wynagradzania członków Rady Nadzorczej są transparentne i zgodnie ze Statutem, ustalone są przez Zebranie Przedstawicieli.

§ 44

1. Rada Nadzorcza, uwzględniając uchwałę Zebrania Przedstawicieli, odpowiada za wprowadzenie wewnętrznego aktu prawnego określającego zasady wynagradzania członków Zarządu Banku, w tym szczegółowe kryteria i warunki uzasadniające uzyskanie zmiennych składników wynagrodzenia.
2. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzoną polityką wynagradzania, w tym dokonuje weryfikacji spełnienia kryteriów i warunków uzasadniających uzyskanie zmiennych składników wynagrodzenia przed wypłatą całości lub części tego wynagrodzenia.
3. W ramach nadzoru Rada Nadzorcza dokonuje:
 - 1) oceny z funkcjonowania Polityki wynagrodzeń,
 - 2) oceny efektów pracy poszczególnych członków Zarządu Banku na potrzeby przyznawania zmiennych składników wynagrodzeń.
4. W odniesieniu do osób pełniących kluczowe funkcje odpowiedzialność za wprowadzenie odpowiedniego wewnętrznego aktu prawnego i nadzór w tym obszarze ciąży na Zarządzie Banku, z wyłączeniem wynagrodzenia osoby kierującej Zespołem Audytu Wewnętrznego i komórką ds. ryzyka braku zgodności, które zatwierdza Rada Nadzorcza.
5. Rada Nadzorcza ustalając wynagrodzenie stałe członków Zarządu (w tym Prezesa Zarządu), bierze pod uwagę zakresy obowiązków i odpowiedzialności poszczególnych członków Zarządu i potrzebę zachowania odpowiednich proporcji wynagrodzenia tych osób, wynikających z tych zakresów.
6. Zmienne składniki wynagrodzenia członków Zarządu Banku są uzależnione od wyniku finansowego netto za rok poprzedni, a ich wypłata następuje w przypadku łącznego spełnienia warunków: uzyskania pozytywnej oceny Rady Nadzorczej o wynikach pracy członka Zarządu obejmującej okres ostatnich trzech lat, uzyskania absolutorium w okresie oceny i brak wyroków skazujących za nadużycia finansowe.

7. Zmienne składniki wynagrodzenia osób pełniących kluczowe funkcje są uzależnione od wyników oceny pracy danego pracownika w ramach przeprowadzanej corocznie procedury oceny odpowiedniości.
8. Osoby kierujące Zespołem Audytu Wewnętrznego, komórką ds. ryzyka braku zgodności, Zespołem Prawnym, komórkami organizacyjnymi odpowiedzialnymi za zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie oraz za sprawy kadrowe, są wynagradzani w zakresie wynagrodzenia zmiennego za osiągnięcie celów wynikających z pełnionych przez nich funkcji, a ich wynagrodzenie nie może być uzależnione od wyników finansowych uzyskiwanych w kontrolowanych przez nich obszarach działalności Banku.
9. Zasady Polityki wynagradzania w zakresie zmiennych składników wynagrodzeń uwzględniają formę prawną, w jakiej Bank działa, rozmiar działalności, ryzyko związane z prowadzoną działalnością, wewnętrzną organizację oraz charakter, zakres i stopień złożoności prowadzonej działalności, a także wysokość sumy bilansowej i funduszy własnych Banku, wysokość wynagrodzeń oraz udział procentowy wynagrodzeń zmiennych w wynagrodzeniach ogółem członków Zarządu Banku i osób pełniących kluczowe funkcje.
10. Ustalona polityka wynagradzania nie stanowi zachęty do podejmowania nadmiernego ryzyka w działalności Banku.
11. Wynagrodzenie członka Zarządu Banku i osób pełniących kluczowe funkcje jest finansowane i wypłacane ze środków Banku.

Rozdział 13

Polityka w zakresie outsourcingu

§ 45

1. W Banku funkcjonuje polityka w zakresie outsourcingu w obszarze ryzyka operacyjnego uwzględniająca wymogi określone w Wytycznych EBA w sprawie outsourcingu (EBA/GL/2019/02) z dnia 25 lutego 2019 r.
2. Bank pozostaje w pełni odpowiedzialny za wszystkie usługi i rodzaje działalności podlegające outsourcingowi oraz wynikające z nich decyzje kierownictwa, a Zarząd zapewnia nadzór nad czynnościami zleconymi na zewnątrz, w tym nad czynnościami, których wykonywanie zostało powierzone podmiotom zewnętrznym na podstawie art. 6a-6d ustawy- Prawo bankowe.
3. Outsourcing nie utrudnia skutecznego nadzoru nad instytucją oraz nie narusza żadnych ograniczeń nadzorczych dotyczących usług i działalności.
4. Bank posiada regulacje wewnętrzne w zakresie czynności zleconych na zewnątrz, w tym w szczególności dotyczące:
 - 1) monitoringu sposobu realizacji czynności zleconych na zewnątrz oraz przestrzegania regulacji wewnętrznych oraz procedur wewnętrznych Banku przez podmioty zewnętrzne,
 - 2) przeprowadzania okresowej oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej podmiotów zewnętrznych,

- 3) zapewniania informacji dotyczącej czynności zleconych na zewnątrz w systemie informacji zarządczej.
5. Zarząd Banku odpowiada za opracowanie zasad zlecania czynności na zewnątrz, w tym powierzania wykonywania czynności podmiotom zewnętrznym, w szczególności w zakresie powierzania czynności, o których mowa w art. 6a ust. 1 pkt 1 lit. a-l ustawy- Prawo bankowe. Zasady te w szczególności obejmują:
 - 1) proces podejmowania decyzji odnośnie zlecania czynności na zewnątrz, z uwzględnieniem analizy korzyści i zagrożeń, w tym transparentności i niezależności doboru podmiotów zewnętrznych,
 - 2) kryteria doboru podmiotów zewnętrznych, w tym rozwiązania techniczne i organizacyjne, o których mowa w art. 6c ust. 4 pkt 5 ustawy- Prawo bankowe, zapewniające bezpieczne i prawidłowe wykonywanie czynności zleconych na zewnątrz, z uwzględnieniem posiadania przez usługodawcę odpowiednich standardów etycznych lub kodeksów postępowania,
 - 3) podział kompetencji odnośnie zawierania umów z podmiotami zewnętrznymi, w zakresie czynności zleconych na zewnątrz oraz zmian tych umów,
 - 4) plany działania zapewniające ciągłe i niezakłócone wykonywanie czynności, na wypadek przedterminowego zakończenia współpracy z podmiotami zewnętrznymi, w zakresie czynności zleconych na zewnątrz, zapewniające minimalizację negatywnych skutków dla działalności Banku, w tym możliwość zapewnienia kontynuacji wykonywania czynności zleconych na zewnątrz przez inne placówki podmiotu zewnętrznego lub oddziały własne Banku oraz udzielenie klientom Banku informacji o niedostępności placówki oraz miejscu, gdzie może zostać obsłużony.
6. Zarząd Banku, nie rzadziej niż raz w roku lub częściej w przypadku w przypadku zlecenia na zewnątrz funkcji uznanych za krytyczne lub istotne według Wytycznych EBA w sprawie outsourcingu, raportuje Radzie Nadzorczej, informacje odnośnie oceny realizacji umów w zakresie prawidłowości i zgodności z przepisami i regulacjami wewnętrznymi oraz jakości i terminowości czynności zleconych na zewnątrz.

Rozdział 14

Polityka informacyjna w zakresie ujawnień i kontaktów z interesariuszami

§ 46

1. Zarząd opracowuje, uchwała oraz wprowadza w życie, sporządzoną w formie pisemnej i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą, *Politykę informacyjną* obejmującą ujawnienia. Zarząd ponosi odpowiedzialność za realizację tej polityki.
2. Ujawnianiu podlegają w szczególności informacje określone w rozporządzeniu CRR i odpowiednich wykonawczych standardach technicznych oraz w ustawie- Prawo bankowe, ustawie- Prawo spółdzielcze, a także informacje odnośnie zasad wynagradzania w Banku oraz inne informacje wynikające z Rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego lub wytycznych Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego. Określając zakres tych informacji uwzględnia się wielkość banku, profil ryzyka i stopień złożoności prowadzonej przez niego działalności.

3. Informacje podlegające ujawnianiu na podstawie wprowadzonej polityki są przekazywane na bieżąco lub w określonych terminach do publicznej wiadomości, w szczególności poprzez ich udostępnienie na stronie internetowej. Informacje ujawniane zgodnie z częścią ósmą rozporządzenia CRR powinny być każdorazowo zatwierdzane zarówno na szczeblu zarządu banku, jak i rady nadzorczej.
4. Udostępniane informacje powinny być aktualne, rzetelne, przydatne, spójne w czasie i porównywalne między bankami, a także przedstawione w sposób zrozumiały i przejrzysty, aby udziałowcy, klienci oraz inne zainteresowane strony mogły się z nimi z łatwością zapoznać i dokonać niezbędnych analiz.
5. *Polityka informacyjna Banku* oparta jest na ułatwianiu dostępu do informacji.
6. Bank prowadzi przejrzystą politykę informacyjną, uwzględniającą potrzeby jego udziałowców oraz klientów, udostępnioną na stronie internetowej Banku pod adresem (www.bsbrodnica.pl).
7. *Polityka informacyjna* określa zasady i terminy udzielania odpowiedzi udziałowcom oraz klientom.
8. Bank zapewnia udziałowcom równy dostęp do informacji.
9. Udziałowcy mają w szczególności zapewniony dostęp do następujących informacji:
 - 1) rocznych sprawozdań finansowych, wraz z opinią biegłego rewidenta za ostatni okres podlegający badaniu,
 - 2) uchwał organów Banku,
 - 3) protokołów obrad organów Banku,
 - 4) sprawozdania z wykonania zaleceń i uchwał poprzedniego Zebrania Przedstawicieli,
 - 5) protokołu z ostatniego Zebrania Przedstawicieli,
 - 6) protokołu z lustracji,
 - 7) umów zawieranych przez Bank z osobami trzecimi; Bank przy tym może odmówić wglądu do tej informacji, jeżeli naruszałoby to prawa tych osób lub jeżeli istnieje uzasadniona obawa, że udziałowiec wykorzysta pozyskane informacje w celach sprzecznych z interesem Banku i przez to wyrządzi mu znaczną szkodę.

które są wyłożone w siedzibie Centrali Banku do wglądu członków.

10. Polityka informacyjna zapewnia ochronę informacji oraz uwzględnia odrębne regulacje wynikające z przepisów szczególnych regulujących funkcjonowanie Banku.

§ 47

1. Zarząd opracowuje, uchwała oraz wprowadza w życie, sporządzoną w formie pisemnej, politykę informacyjną w zakresie kontaktów z klientami, udziałowcami i inwestorami.
2. Polityka informacyjna, o której mowa w ust.1 stanowi zbiór ogólnych zasad udostępniania przez Bank informacji związanych z działalnością Banku, w szczególności określająca cele polityki, jej zakres oraz sposób prowadzenia komunikacji z klientami, udziałowcami i inwestorami, w tym kanały komunikacji oraz kompetencje w ramach działań informacyjnych.

3. Polityka informacyjna obejmuje swym zakresem:
 - 1) ofertę handlową i działalność marketingową (patrz rozdz.15, §49-52),
 - 2) reklamacje i skargi klientów (patrz rozdz.15, §53),
 - 3) sytuacje kryzysowe.
4. Polityka informacyjna w zakresie sytuacji kryzysowych stanowi element składowy planu naprawy, o którym mowa w rozdziale 12 ustawy- Prawo bankowe, i określa potencjalnie negatywną reakcję rynku finansowego na pogarszającą się sytuację banku uwzględniającą:
 - 1) tryb i sposób pozyskiwania, obiegu i wymiany informacji w banku oraz między bankiem a podmiotami zewnętrznymi,
 - 2) działania w przypadku jakichkolwiek potencjalnych niekorzystnych reakcji rynku.
5. Bank prowadzi politykę informacyjną zewnętrzną, do której zalicza się komunikację z klientami, inwestorami i mediami, a także komunikację wewnętrzną z pracownikami, członkami organów Banku, udziałowcami i obligatariuszami Banku.

Rozdział 15

Działalność promocyjna i relacje z klientami

§ 48

Regulacje wewnętrzne związane z oferowanymi przez Bank produktami, w tym zakres obowiązków informacyjnych oraz sposób przekazywania informacji poddawane są ocenie w zakresie zgodności przepisami prawa, w szczególności z przepisami:

- 1) ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym,
- 2) ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji,
- 3) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- 4) ustawy o usługach płatniczych,
- 5) ustawy o kredycie konsumenckim,
- 6) ustawy o kredycie hipotecznych oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami,
- 7) ustawy o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym i o Funduszu Edukacji Finansowej,
- 8) ustawy Kodeks cywilny,

a także z uwzględnieniem zapisów wydanych przez KNF Rekomendacji T i Rekomendacji S oraz uchwał KNF dotyczących Zasad Reklamowania Usług Bankowych.

§ 49

1. Przekaz reklamowy dotyczący usługi lub produktu oferowanego przez Bank albo jego działalności, dalej jako „przedmiot reklamowany”, jest rzetelny i nie wprowadza w błąd oraz cechuje się poszanowaniem powszechnie obowiązujących przepisów prawa, zasad uczciwego obrotu jak również dobrych obyczajów.

2. Przekaz reklamowy w sposób jasny wskazuje, jakiego produktu lub usługi dotyczy oraz nie eksponuje korzyści w taki sposób, który powodowałby umniejszenie znaczenia kosztów i ryzyka związanego z nabyciem produktu lub usługi.
3. Przekaz reklamowy nie powinien wprowadzać w błąd, ani stwarzać możliwości wprowadzenia w błąd w szczególności, co do:
 - 1) charakteru prawnego przedmiotu reklamowanego, w tym praw i obowiązków klienta,
 - 2) tożsamości podmiotu reklamującego,
 - 3) istotnych cech przedmiotu reklamowanego,
 - 4) korzyści, które można osiągnąć nabywając lub korzystając z przedmiotu reklamowanego oraz okresu, w którym powstają,
 - 5) ponoszonych przez klienta całkowitych kosztów związanych z nabyciem lub korzystaniem z przedmiotu reklamowanego oraz okresu, którego te koszty dotyczą,
 - 6) czasu, wartości i terytorialnej dostępności przedmiotu reklamowanego,
 - 7) ryzyka związanego nabyciem lub korzystaniem z przedmiotu reklamowanego.
4. Przy tworzeniu oraz publikacji przekazu reklamowego Bank w szczególności:
 - 1) czuwa nad charakterem i konstrukcją przekazów reklamowych przygotowywanych i publikowanych w imieniu Banku lub na jego rzecz,
 - 2) zapewnia odbiorcy możliwość swobodnego zapoznania się ze wszystkimi treściami składającymi się na przekaz, w szczególności ze wszelkiego rodzaju wskazaniemi i zastrzeżeniami stanowiącymi integralną część przekazu reklamowego,
 - 3) zapewnia, aby rozwiązania graficzne zastosowane w przekazie reklamowym nie utrudniały odbiorcy zapoznania się z istotnymi informacjami przedmiotu reklamowanego w tym przekazie, w szczególności z informacjami wymaganymi przepisami prawa oraz rekomendacjami nadzorczymi,
 - 4) podaje źródło prezentowanych informacji, jeżeli przekaz reklamowy odwołuje się do wyników sondaży, badań statystycznych, rankingów, ratingów lub innych danych.
5. Zasady określone w ust. 1-4 realizowane są poprzez przyjęcie i stosowanie przez Bank poniższych regulacji:
 - 1) Zasad dobrej praktyki bankowej opracowanych przez Związek Banków Polskich,
 - 2) Kanonu Dobrych Praktyk Rynku Finansowego,
 - 3) Rekomendacji Komisji Etyki Bankowej przy ZBP o kształtowaniu kultury etycznej w bankach.

§ 50

1. Bank dokłada starań, aby oferowane produkty lub usługi finansowe były adekwatne do potrzeb klientów, do których są kierowane.
2. Na etapie przedstawiania charakteru i konstrukcji rekomendowanego produktu lub usługi finansowej Bank oraz podmioty z nimi współpracujące uwzględniają potrzeby, o których mowa w ust. 1, w szczególności co do indywidualnej sytuacji klienta, w tym wiedzy i doświadczenia na

rynku finansowym, a tam gdzie to uzasadnione, pożądanego czasu trwania inwestycji oraz poziomu akceptacji ryzyka.

3. Bank monitoruje dopasowanie nowego produktu lub znaczącej zmiany dotychczasowego produktu do adresata, w szczególności poprzez kontrolę procesu sprzedaży oraz analizę skarg i reklamacji składanych przez klientów.

§ 51

1. Wszelkie niezbędne informacje dotyczące charakteru i konstrukcji produktu lub usługi finansowej, mające znaczenie dla podjęcia przez klienta decyzji, są udostępniane w taki sposób, aby w odpowiednim czasie przed zawarciem umowy mieli oni możliwość swobodnego zapoznania się z ich treścią. Wskazana polityka realizowana jest poprzez:
 - 1) odpowiednie zapisy w regulacjach produktowych,
 - 2) kształtowanie świadomości pracowników w trakcie szkoleń, porad i wytycznych, co do znaczenia i potrzeby właściwego przekazywania klientom rzetelnych, kompletnych i zrozumiałych informacji i wyjaśnień.
2. Zgodnie z postanowieniami Kodeksu cywilnego oraz ustawą o kredycie konsumenckim bądź ustawą o usługach płatniczych przed zawarciem umowy Klient otrzymuje Regulamin oraz wzór umowy wraz z załącznikami do umowy. Klient decyduje o terminie zawarcia umowy.
3. Postanowienia umowy, w tym wzorce umowy oraz istotne informacje na temat umowy zamieszczone w innych dokumentach, są przedstawione klientowi przez Bank oraz podmioty z nią współpracujące przed podjęciem przez niego decyzji, co do zawarcia umowy.
4. Jeśli w ocenie klienta nie jest możliwe zapoznanie się z przedstawionymi dokumentami na miejscu Bank przekazuje klientowi na koszt własny kopie odpowiednich dokumentów.
5. Bank podejmuje odpowiednie działania i dokłada należytej staranności, aby wzorce umów nie zawierały postanowień niejednoznacznych.
6. Konstruując wzorce umowne dotyczące nowych produktów, Bank unika posługiwania się postanowieniami, które w świetle postanowień art. 385¹-385³ Kodeksu cywilnego mogą stanowić niedozwolone postanowienia umowne oraz postanowień, które mimo odmiennej postaci językowej, są podobne do tych wpisanych do rejestru klauzul niedozwolonych Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

§ 52

Bank oraz współpracujące z nim podmioty powinny rzetelnie i w sposób przystępny dla przeciętnego odbiorcy informować o oferowanym produkcie lub usłudze, w tym w szczególności o charakterze i konstrukcji tego produktu lub usługi, korzyściach oraz czynnikach warunkujących osiągnięcie ewentualnego zysku, a także o wszelkich ryzykach z nimi związanych, w tym o opłatach i kosztach (również związanych z wcześniejszą rezygnacją z produktu lub usługi).

§ 53

1. Bank posiada opracowaną procedurę rozpatrywania skarg i reklamacji opartą na zapisach określonych w:
 - 1) ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym i o Funduszu Edukacji Finansowej,
 - 2) ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych,
 - 3) ustawie z dnia 15 grudnia 2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń.oraz na wytycznych określonych przez Komisję Nadzoru Finansowego i Związek Banków Polskich.
2. Bank udostępnia klientom jasne i przejrzyste zasady rozpatrywania skarg i reklamacji /także na stronie internetowej Banku/.
3. Bank prowadzi zorganizowaną formę rozpatrywania skarg i reklamacji oraz podejmuje działania zaradcze, m.in. w wyniku czynności kontrolnych, zmierzające do ograniczenia sytuacji, powodujących ich występowanie w przyszłości.
4. Proces rozpatrywania skarg i reklamacji przez Bank prowadzony jest niezwłocznie nie później niż w terminach określonych w przepisach prawa i odrębnych procedurach, a także cechuje się rzetelnością, wnikliwością, obiektywizmem oraz poszanowaniem powszechnie obowiązujących przepisów prawa, zasad uczciwego obrotu, dobrych praktyk i obyczajów.
5. Treść odpowiedzi na skargę lub reklamację zawiera, o ile to możliwe, pełne i wyczerpujące uzasadnienie faktyczne i prawne, stosownie do zarzutów zamieszczonych w reklamacji lub skardze.

§ 54

Bank wdrożył mechanizmy w celu ograniczania sporów ze swoimi klientami, a w razie ich powstania dąży do polubownego ich rozwiązywania, dokładając wszelkiej staranności w zakresie identyfikacji sporu oraz odpowiedniego wyjaśnienia i zaradzenia powstałej sytuacji.

§ 55

Bank dochodząc swoich roszczeń, w szczególności prowadząc działania restrukturyzacyjne i windykacyjne wobec klientów, działa profesjonalnie i dba o reputację Banku, jako instytucji zaufania publicznego.

Rozdział 16 **Inne postanowienia**

§ 56

Najważniejsze kwestie podlegające ocenie, raportowaniu i ujawnieniu w zakresie stosowanego w Banku ładu wewnętrznego i korporacyjnego zostały przedstawione w postaci tabelarycznej stanowiącej załącznik do niniejszej Polityki. Informacje w nim zawarte dotyczą: zakresu raportu/ informacji, źródła przepisu/standardu zewnętrznego i wewnętrznego, komórki/ jednostki organizacyjnej lub organu Banku odpowiedzialnego za przygotowanie raportu/ informacji, adresata raportu/ informacji oraz częstotliwości raportowani/ publikacji.